

ĐỔI MỚI NỘI DUNG, PHƯƠNG PHÁP ĐÀO TẠO, BỒI DƯỠNG NGHIỆP VỤ KIỂM SÁT VIỆC GIẢI QUYẾT VỤ ÁN HÀNH CHÍNH

NGUYỄN THỊ THẾ*

Nâng cao chất lượng công tác đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính, đáp ứng yêu cầu thực tiễn là nhiệm vụ quan trọng đặt ra đối với các cơ sở đào tạo, bồi dưỡng của ngành Kiểm sát nhân dân. Để nâng cao hiệu quả công tác này, cần thực hiện đồng bộ các giải pháp; trong đó, đổi mới nội dung và phương pháp đào tạo, bồi dưỡng là giải pháp có vai trò quyết định đến chất lượng dạy và học trong giai đoạn hiện nay.

Từ khóa: Công tác đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ kiểm sát; kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính.

Nhận bài: 29/11/2021; biên tập xong: 20/12/2021; duyệt bài: 25/12/2021.

1. Nội dung, phương pháp đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính

- Về nội dung đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ kiểm sát giải quyết vụ án hành chính:

Các chương trình đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính được xây dựng trên cơ sở đáp ứng yêu cầu chuẩn đầu ra đối với môn học (hệ cử nhân) và yêu cầu, mục tiêu, nhu cầu đào tạo, bồi dưỡng đối với cán bộ, công chức trong ngành và từng loại hình đào tạo hoặc bồi dưỡng.

Nội dung đào tạo nghiệp vụ kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính: Hiện nay, Nhà trường đang tổ chức đào tạo hệ cử nhân và đào tạo nghiệp vụ kiểm sát. Đối với mỗi đối tượng đào tạo, Nhà trường áp dụng chương trình riêng nhằm phù hợp với từng loại hình đào tạo, nhưng vẫn đảm bảo đáp ứng tiêu chí chung là trang bị toàn diện những kiến thức cơ bản về mặt lý luận cũng như nghiệp vụ cho người học.

*Thạc sĩ, Trường Đại học Kiểm sát Hà Nội.

Nội dung bồi dưỡng kỹ năng kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính: Xuất phát từ đặc thù của đối tượng được bồi dưỡng chủ yếu là những người có chức danh tư pháp trong ngành Kiểm sát nhân dân, có kiến thức, kỹ năng kiểm sát việc giải quyết các vụ án hành chính nên nội dung bồi dưỡng chỉ tập trung vào một số nghiệp vụ kiểm sát cụ thể theo hướng chuyên sâu với từng loại án như: Kỹ năng kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính liên quan đến quản lý đất đai; kỹ năng kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính đối với khiếu kiện là quyết định hành chính; kỹ năng kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính đối với khiếu kiện là hành vi hành chính...; hoặc đối với từng thủ tục giải quyết như: Kỹ năng kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính theo thủ tục sơ thẩm, phúc thẩm. Nhìn chung, nội dung đã đáp ứng được yêu cầu của chương trình bồi dưỡng chuyên sâu, cung cấp, trang bị được các kỹ năng cụ thể về kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính và giải quyết một số khó khăn, vướng mắc trong thực tiễn công tác kiểm sát đối với loại án này.

Bên cạnh những kết quả đã đạt được, nội dung đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ kiểm sát việc giải quyết các vụ án hành chính tại Nhà trường vẫn còn một số tồn tại nhất định, ảnh hưởng đến chất lượng công tác đào tạo, bồi dưỡng như: Nội dung đào tạo, bồi dưỡng chưa đa dạng; ngoài giáo trình kiểm sát việc giải quyết các vụ án hành chính, các học liệu khác phục vụ cho việc nghiên cứu, giảng dạy và học tập liên quan đến lĩnh vực này còn hạn chế về số lượng; nhất là hiện nay, không có đầu sách

chuyên khảo nào được xuất bản riêng về nghiệp vụ kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính; sách đề cập đến nghiệp vụ kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính cũng rất hạn chế. Nội dung đào tạo nghiệp vụ kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính chung trong học phần đào tạo với các nghiệp vụ kiểm sát khác như: Kiểm sát việc giải quyết vụ việc dân sự; kiểm sát thi hành án dân sự; giải quyết khiếu nại, tố cáo và kiểm sát việc giải quyết khiếu nại, tố cáo trong hoạt động tư pháp, nên thời lượng đào tạo phần nghiệp vụ này còn ít, gây khó khăn cho giảng viên và học viên khi dạy và học nghiệp vụ kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính.

Nội dung bồi dưỡng nghiệp vụ kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính còn hạn chế so với yêu cầu thực tiễn do giới hạn về thời gian và yêu cầu đối với từng đối tượng được bồi dưỡng. Số lượng các chương trình bồi dưỡng còn ít so với các loại khiếu kiện hành chính đã phát sinh trong thực tế.

Nội dung đào tạo nghiệp vụ lĩnh vực này còn nặng về thủ tục tố tụng, thiếu tính thực tiễn: Các chương trình đào tạo dành cho hệ cử nhân và các lớp đào tạo nghiệp vụ kiểm sát hiện nay chủ yếu trang bị những kiến thức cơ bản về thao tác nghiệp vụ - hoạt động cụ thể của Kiểm sát viên, Kiểm tra viên khi kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính đối với từng nội dung kiểm sát hoặc giai đoạn tố tụng hành chính nói chung (như: Kiểm sát việc trả lại đơn khởi kiện; kiểm sát việc thụ lý vụ án hành chính; kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính trong giai đoạn chuẩn bị xét xử;

kiểm sát xét xử sơ thẩm vụ án hành chính; kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính theo thủ tục phúc thẩm, giám đốc thẩm, tái thẩm vụ án hành chính...) mà thiếu kỹ năng kiểm sát về nội dung giải quyết vụ án. Điều này ảnh hưởng đến khả năng vận dụng vào thực tiễn của học viên khi kiểm sát việc giải quyết đối với một vụ án hành chính cụ thể trong thực tế.

- Về phương pháp đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ kiểm sát giải quyết vụ án hành chính:

Do đặc thù đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính là đào tạo chuyên môn và bồi dưỡng nâng cao khả năng thực hiện hoạt động nghiệp vụ nên việc tổ chức đào tạo, bồi dưỡng được chú trọng thực hiện bằng các phương pháp giảng dạy tích cực, nhằm phát huy tính tự giác, chủ động và tư duy sáng tạo của người học, tăng cường trao đổi thông tin, kiến thức và kinh nghiệm giữa giảng viên với học viên và giữa học viên với nhau. Tuy nhiên, việc áp dụng các phương pháp giảng dạy nghiệp vụ kiểm sát giải quyết vụ án hành chính vẫn còn một số tồn tại như sau: Còn mang tính áp đặt, truyền thụ, nên tính chủ động, sáng tạo và tư duy của học viên chưa được phát huy triệt để. Một số giảng viên lên lớp chỉ quan tâm tới việc truyền đạt nội dung mà chưa quan tâm tới việc sử dụng các phương pháp truyền đạt hiệu quả. Học viên tiếp nhận kiến thức, hiểu vấn đề truyền đạt hay không thì chưa được giảng viên quan tâm đúng mức. Việc rèn luyện các kỹ năng mềm đối với học viên cũng chưa được chú trọng, đặc biệt là kỹ năng tranh luận, thuyết trình, giải quyết vấn đề

- là những kỹ năng rất quan trọng đối với Kiểm sát viên khi kiểm sát việc giải quyết các vụ án hành chính, nhất là tại phiên tòa xét xử.

Việc áp dụng các phương pháp đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính chưa linh hoạt: Số giảng viên có khả năng áp dụng nhuần nhuyễn các phương pháp đào tạo, bồi dưỡng mới không nhiều nên hiệu quả đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ này còn hạn chế, đặc biệt là đối với giảng viên thỉnh giảng thường ngại sự thay đổi, vẫn áp dụng phương pháp thuyết trình truyền thống nên chưa tạo hứng thú cho học viên hoặc khi giảng dạy thuyết trình chưa có sự kết hợp với các phương pháp giảng dạy khác như: Hỏi đáp, tạo tình huống và hướng dẫn giải quyết tình huống hoặc giải đáp các vướng mắc trong thực tiễn hoạt động kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính.

Ngoài ra, trong bối cảnh hiện nay, việc áp dụng phương pháp dạy học trực tuyến cũng đặt ra không ít thách thức mà Nhà trường đã và đang nỗ lực khắc phục như: Yêu cầu về cơ sở vật chất, thiết bị dạy học; yêu cầu đối với giảng viên tham gia giảng dạy các lớp đào tạo, bồi dưỡng khi bối cảnh thay đổi, điều chỉnh các hoạt động giảng dạy và tổ chức đào tạo, bồi dưỡng trực tuyến...

2. Giải pháp đổi mới nội dung, phương pháp đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính trong giai đoạn mới

Một là, xây dựng đội ngũ giảng viên đảm bảo về số lượng và chất lượng: Chú trọng xây dựng tiêu chuẩn đối với giảng

viên thỉnh giảng trên cơ sở đặc thù của nội dung đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ của ngành, cần đáp ứng 03 tiêu chí: Có kiến thức chuyên môn, có nghiệp vụ sư phạm, có kinh nghiệm thực tiễn về kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính. Để đảm bảo chất lượng, hiệu quả công tác giảng dạy của giảng viên thỉnh giảng, cần tăng cường sự tham gia của giảng viên thỉnh giảng đối với các hoạt động thực hiện nhiệm vụ chuyên môn của Nhà trường như hội thảo khoa học, sinh hoạt khoa học, trao đổi chuyên môn, tập huấn về phương pháp giảng dạy, nghiên cứu khoa học,... từ đó thống nhất nội dung đào tạo, bồi dưỡng đảm bảo các bài giảng bám sát nội dung giáo trình, tài liệu và sát với thực tiễn.

Hai là, tăng cường các điều kiện bảo đảm: Hoàn thiện và hiện đại hóa hệ thống công nghệ thông tin, thư viện của Nhà trường bởi công nghệ thông tin, thư viện là yếu tố thiết yếu phục vụ công tác giảng dạy và học tập. Trước yêu cầu đổi mới phương pháp đào tạo tích cực, cần phải có nguồn học liệu phong phú và hệ thống thông tin, thư viện hiện đại, tiện ích. Các giải pháp về phát triển công nghệ thông tin, thư viện bao gồm: Phát triển hạ tầng công nghệ thông tin của Nhà trường, đảm bảo việc áp dụng các phương pháp giảng dạy tích cực; đầu tư nâng cấp thư viện hiện có, bảo đảm đáp ứng tốt nhu cầu đào tạo, bồi dưỡng và nghiên cứu khoa học; tăng cường đầu tư và đưa vào ứng dụng hệ thống công nghệ thông tin hiện đại để khai thác có hiệu quả tài liệu lưu trữ tại thư viện; tăng cường nguồn nhân lực cho công tác thư viện để phục vụ người đọc...; bổ sung đầu sách và

tài liệu tham khảo liên quan; tiếp tục xây dựng và phát triển nguồn tài liệu điện tử (thư viện số); xây dựng cổng thông tin điện tử của Nhà trường thành một cơ sở dữ liệu luật, diễn đàn trao đổi nghiệp vụ kiểm sát đáng tin cậy. Xây dựng cơ sở hạ tầng viễn thông, internet hiện đại; ứng dụng triệt để công nghệ thông tin vào quản lý, giảng dạy, học tập, nghiên cứu khoa học và sinh hoạt chuyên môn; hợp tác, liên kết và chia sẻ nguồn thông tin với các cơ quan thông tin, thư viện và các cơ sở nghiên cứu, đào tạo, thực hành pháp luật trong nước và trên thế giới.

Ba là, tăng cường hợp tác quốc tế trong lĩnh vực đào tạo, bồi dưỡng: Trong bối cảnh cải cách tư pháp và hợp tác quốc tế như hiện nay, Nhà trường cần lồng ghép nội dung đào tạo, bồi dưỡng vào các dự án do nước ngoài tài trợ với nhiều hình thức đa dạng, có cơ chế huy động các tổ chức, cá nhân có năng lực, uy tín nước ngoài tham gia giảng dạy cho các khóa đào tạo, bồi dưỡng, đặc biệt đối với các khóa cập nhật kiến thức, kỹ năng và kinh nghiệm nâng cao năng lực hội nhập quốc tế; đẩy mạnh và đa dạng hóa các hình thức hợp tác trong lĩnh vực đào tạo, bồi dưỡng như: Du học, du học tại chỗ, kết hợp đào tạo, bồi dưỡng trong nước với học tập, nghiên cứu ở nước ngoài, nhất là tăng cường đối với cán bộ, công chức ở địa phương.

Bốn là, đổi mới nội dung đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính: Xây dựng nội dung, chương trình đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính phải gắn với từng loại hình, đối tượng

đào tạo, bồi dưỡng và gắn với công tác quy hoạch và sử dụng cán bộ trong ngành. Cần tiếp tục xây dựng mới các nội dung, chương trình đào tạo, bồi dưỡng về nghiệp vụ kiểm sát giải quyết vụ án hành chính nhằm bổ sung nguồn học liệu còn hạn chế, phục vụ việc nghiên cứu, học tập đối với môn nghiệp vụ kiểm sát này, cụ thể:

- Về loại hình đào tạo nghiệp vụ kiểm sát giải quyết vụ án hành chính, cần tiếp tục chỉnh sửa giáo trình đã được xuất bản; đồng thời, có chủ trương xây dựng các đầu sách tham khảo mới, phục vụ cho việc nghiên cứu, học tập về kỹ năng kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính, như: Sách hỏi, đáp về nghiệp vụ kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính; sách kỹ năng áp dụng pháp luật trong lĩnh vực này...

- Đối với loại hình bồi dưỡng kỹ năng kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính, cần xây dựng các chương trình khung và biên soạn tài liệu bồi dưỡng chuyên sâu nhằm trang bị kiến thức, nâng cao kỹ năng thực hiện nghiệp vụ kiểm sát đối với từng loại án; đáp ứng với từng đối tượng được bồi dưỡng. Xuất phát từ nhu cầu bồi dưỡng và tình hình tranh chấp hành chính phát sinh trong thực tiễn, cần xây dựng bổ sung các nội dung bồi dưỡng kỹ năng kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính liên quan đến các lĩnh vực quản lý nhà nước chuyên ngành như các chương trình: Bồi dưỡng kỹ năng kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính trong lĩnh vực quản lý nhà nước về giáo dục, y tế, lĩnh vực đầu tư, kinh doanh bất động sản, thuế... bồi dưỡng kỹ năng kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính về quyết định

kỷ luật buộc thôi việc công chức; bồi dưỡng kỹ năng kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính có yếu tố nước ngoài...

- Xây dựng hệ thống hồ sơ tình huống phục vụ cho công tác đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính đủ về số lượng, đa dạng về loại án đã xảy ra trong thực tế, tạo điều kiện để Nhà trường có cơ hội lựa chọn những hồ sơ tình huống phù hợp nhất sử dụng cho từng lớp học; đồng thời, giúp cho học viên tiếp cận được nhiều loại án khác nhau (nhất là những loại khiếu kiện chưa phát sinh ở địa phương), tạo sự chủ động cho học viên khi kiểm sát việc giải quyết các loại khiếu kiện mới; chú trọng sưu tầm, lựa chọn hồ sơ nghiệp vụ có tính chất điển hình, phổ biến ở cấp tỉnh, phù hợp với nội dung đào tạo, bồi dưỡng; thường xuyên cập nhật hồ sơ mới, có nhiều các tình tiết, cần vận dụng thực hiện các kỹ năng khi kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính như: Thực hiện quyền kháng nghị bản án, quyết định của Tòa án; quyền kiến nghị hoặc quyền yêu cầu của Viện kiểm sát khi kiểm sát loại án này.

Nhằm là, phương pháp đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ kiểm sát giải quyết vụ án hành chính cần được áp dụng linh hoạt, phù hợp với nội dung đào tạo, bồi dưỡng; đặc biệt cần vận dụng các phương pháp tích cực tại các buổi thảo luận, thực hành, báo cáo thực tế... nhằm đáp ứng cao nhất những yêu cầu của học viên khi tham gia đào tạo, bồi dưỡng; chú trọng hiệu quả nghiên cứu hồ sơ tình huống về vụ án hành chính và tăng các buổi thực hành điển án. □